

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 ună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl. 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr., a treia-oră 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăce Nr. 15.

Se prenumără și la poște și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază.

Numeri singuratici à 5 cr. se vând la "Tipografia", soc. pe acțiun.

Numeri singuratici à 20 bani se vând la librăria G. Căpitan, Ploiești

Leac băbesc.

(S). La omul bolnav multă lume se adună, și-l vadă și se-i face suferințele mai suportabile. Indispensabile sunt la astfel de ocazii »babele« cu leacurile lor infalibile. Fiecare dintre ele are câte un medicament »sigur«, care imediat poate să pună pe bolnav în picioare.

Gravă trebuie să fie boala de care suferă monarhia noastră, fiindcă »babele« cu leacurile lor au început să iee loc în jurul patului și se împart la sfaturi.

Altaieri am arătat, cum una din »babele« sfătoase recomandă ca leac »sigur« desmembrarea totală a monarchiei, și împărțirea ei, așa cum crede baba că e bine. Toți se fie scurtați, numai »Neamful« și »Maghiarul« să rămână întreg și stăpân pe teritoriu pe care-l mai poate considera de al său.

Curios metod de tămăduire. Să tai toate membrele corpului și să le împarți de pomană la frunză și la iarbă, ear' corpului se-i spun: »ia-ți patul și umbra; te-am făcut sănătos«.

De astă-dată vorbim de o altă »babă«, tot atât de sfătoasă ca cea de altaieri. Numele ei e: *Kölnische Zeitung*.

Gazeta aceasta, de altcum destul de bătrână pentru a pute preținde dela ea să fie și cuminte, ne spune rupt ales, că monarhia noastră nu poate scăpa altcum de boala în care se află, decât menținându-se în Ungaria *eghemonia Maghiarilor* și reintegrându-se în Austria, în drepturile ei, *eghemonia germană*, din motivul, că numai aceste două popoare ar fi în Austro-Ungaria popoare de cultură, elemente susținătoare de stat.

Curat leac băbesc, care își atinge culmea în admonierea ce o face baba din Colonia, ca nu cumva conducătorii de stat ai monarchiei să se lase a fi seduși și să accepte *federalismul*, fiindcă *federalizarea* monarchiei ar fi ruina ei, chiar și numai din motivul, că Rusia o dorește, ear' presa polonă - franceză o spriginește.

Curioasă babă. Nu se mărginește numai la recomandarea de leacuri, ci se pune și pe intrigi — diplomatice.

Evident, că baba vorbește în chestii la cari nu se pricepe, absolut de loc. Când vorbește despre menținerea *eghemoniei maghiare*, dovedește că nu știe despre ce vorbește.

Alți oameni, mai cumiți decât baba din Colonia, au venit la convingerea, că tocmai eghemonia, dincoace și dincolo, au adus monarhia la pat și la sapă de lemn! *Eghemonia e boala;* și voiind să mențină eghemoniile, nu faci alta decât lași boala să existe și mai departe fără a o vindeca, fără a voi cel puțin ca boala să fie vindecată. Monarhia cere însă să fie vindecată, căci altcum se duce pe copcă.

Să ne lase babele în pace cu leacurile lor. Noi cunoaștem mai bine boala monarchiei, și noi știm mai bine cari leacuri pot să-i priească și pot să o vindece.

Singura mântuire este *federalizarea*, cu delimitare națională. Fiecare popor se formeze un corp special.

Popoarele monarchiei sunt sătule de promisiuni și de legi *sanționate*, cu drepturi fundamentale, pe cari nimenea nu le respectează.

Popoarele monarchiei cer astăzi *garanții neîndoelnice*, că drepturile lor nu le va mai călca nimenea în picioare, nici cei chemați, nici cei nechemati.

Ear' garanțiile acestea nu se pot da popoarelor altcum, decât stabilindu-se anumite limite, în cadrul cărora cad drepturile fiecărei naționalități și peste cari drepturile sale nu se pot extinde, fără a se ciocni cu drepturile altor popoare.

Așadar stătuțele mici în stat mare; corpurile mici într'un corp mare.

E irrelevant cum se vor numi corpurile acestea, membre de sine stătătoare, cari vor compune monarhia. Numească-se dincolo regate, dincoace cantoane, comitate sau districte, numească-se ori-cum, dar' mintea sănătoasă cere ca ele să fie create; și să fie în curând create, căci pe altă cale popoarele nu vor fi satisfăcute, și atunci într'adevăr vor trebui să recură alții la leacul babei de altaieri, care cerea desmembrarea monarchiei.

Într'un stat cu atâtea naționalități cum e monarhia noastră, drepturile naționale nu se pot regula pe cale *centralistică*, prin legi unitare. Necesarmenle trebuie să se facă loc *decentralizării*; să se compună mai multe corpurile, independente unul de altul, dar' toate aparținătoare unui întreg, cu dreptul să-și reguleze ele singure afacerile interne. Natural, că aceste corpurile pot să fie numai *naționale*, conform majorității poporului din care sunt compuse.

Interesele monarchiei noastre, care trebuie menținută cu ori-ce preț în întregimea ei de astăzi, nu cer ca una sau două naționalități să stăpânească, să subjughe pe celelalte; ci cer ca naționalitățile să se governeze singure, să emuleze într'olaltă, pentru-că numai astfel pot progresa toate pe teren social, cultural și economic.

Teren de activitate cer astăzi popoarele monarchiei, ear' nu jug în grumaz; și doritul teren de activitate va trebui să li-se dea. În momentul în care li-se va da, încetăz domnia *eghemoniilor*, se da loc emulațiunii, ear' babele rămân cu leacurile lor în poală, conservându-le pe seama altor bolnavi mai — naivi.

Sibiu, 10 Februarie n.

Conferența de desarmare. Se afirmă cu positivitate, că toate guvernele statelor din Europa, invitate să iee parte la conferența de desarmare, au acceptat invitația și vor trimite delegați la Haga, unde se va ține conferența, pe la începutul lui Martie. Programul de desbatere se va stabili în mod definitiv abia din partea conferenței.

Reichswehr. Înregistrând știrea, face observația, că se poate ști de acum deja, că reprezentanții puterilor se intrunesc în conferența aceasta numai — *ut aliquid fecisse videatur.*

Mai știți, poate se aibă dreptate ziarul dela Viena.

Federalizare. »Grazer Post« scrie următoarele: »Din isvor cu deosebire autentic primim știrea următoare, că în ministerul de externe se lucrează la modificarea constituției austriace și anume, pe *base federalistice*.«

E și timpul suprem.

Cehii și Germanii. Opoziția germană din reichsrath-ul austriac și-a formulat punctele pe baza cărora ar fi aplecată să înceapă tratările de pace cu Cehii. Propunerile ei sunt următoarele:

Limba germană e singura limbă de afaceri și de discuție în reichsrath, la curtea de cassatie și în ministerele din Viena, apoi limba de comunicație între toate oficiile și autoritățile de stat, în serviciul intern.

Regularea prin lege a chestiei limbilor, în regatele singulare, se concretează legislativei fiecărei țări, adică dietelor provinciale. Cu intrarea în viață a legilor acestora, încetează eficacitatea tuturor ordonanțelor referitoare la chestia limbilor.

Guvernele nu pot să-și iee dreptul pe viitor, să eede ordonanțe, fie cu privire la interpretarea, fie la executarea legii referitoare la întrebunțarea limbilor.

Legea fundamentală despre rezolvarea chestiei limbilor, în sensul de sus, nu poate fi modificată decât numai cu voturile a două terțialități din Reichsrath.

Întrebarea e, că oare Cehii vor vor să stea măcar de vorbă cu Germanii, pe lângă un astfel de program.

Din Macedonia. Pol. Cor. primește informația, că în curând se va publica o iradea a Sultanului prin care se vor introduce mari reforme administrative în Macedonia.

Da, da; reforme ear' nu — artilerie cer popoarele Macedoniei.

Un glas energic. Foaiă montenegrină din Nicșio, intitulată *Nevesinje*, a declarat războiu Austro-Ungariei. În trei numeri consecutivi îi spune rupt ales, că Bosnia și Herțegovina va fi cucerită încă în anul acesta de către Muntenegru. În anul acesta se va face *eliberarea și unirea tuturor Sârbilor*, sub sceptrul principelui Niciia, formând toți un stat autonom. Anul acesta are să fie deci anul cel mai strălucit în istoria sârbească. Natural, că confratele muntenegrin vorbește și de *springinul Rusiei*, — și declară sus și tare, că despre menținerea statului *quo*, nici vorbă nu poate să fie. Energeticul muntenegrean e mulțumit însă și cu o rezolvare pacinică a chestiei, fără vărsare de sânge, și zice așa:

»Dacă politicianii Europei sunt învoiți să se facă o împărțire amicală, bine; ne vom limpezi socotelile și vom rectifica unele poziții vechi, greșite. Dar' cătă vreme regimul austro-ungar e lăsat să aprindă și să pustiească fără cruțare în »șerile noastre sârzești«; cătă vreme Austro-Ungaria desonestază, prin regimul seu, pe Dumnezeu nostru, credința noastră, mormânturile strămoșilor noștri; cătă vreme permite să seucidă, furo și spânzure: nici vorbă de pace!«

Bravo »brațe!«

Din Bruxella.

Protestul studenților universitari români din Belgia în contra excluderei studentului român L. Boleas.

Excluderea studentului român Lucian Boleas dela universitatea din Oradea-mare (Ungaria), din toate universitățile din Ungaria și Transilvania, preum și faptul, că nu 'i-se va recunoaște nici o diplomă din străinătate, pentru-că la congresul internațional din Turin, din toamna trecută, a reprezentat în calitate de vicepreședinte grupul român, și că prin aceasta ar fi demonstrat contra unui pretins caracter unitar-național al statului maghiar, — caracter care nu a existat, nu există și nu va exista niciodată în Ungaria, — este o nouă dovadă pentru lumea civilizată, că Ungaria care se făleşte cu constituționalismul ei secular, este în realitate un stat înopiat și despotic, unde nu există libertatea popoarelor cari o compun, libertatea națională.

În Belgia se află două naționalități: Wallonii și Flamanzii, cari trăiesc în liniște, în pace, cu drepturi egale, având ca țintă prosperarea statului Belg, ear' nici-decum a unui stat exclusiv wallon sau a unui stat exclusiv flamand. Nimeni nu s'a ridicat nici-odată să persecute pe cetățeanul sau pe studentul belg de naționalitate flamandă bună-oră, cu toate-că există societăți pur flamande și pur wallone. Nimeni, căci Belgia e o țară civilizată, liberă. Fiecare naționalitate e liberă să se desvoalte în conformitatea cu limba, ideile și tradițiile ei proprii, și statul belg departe de a fi periclitat, e încă și mai tare consolidat.

Maghiarii nu iau ca model țările occidentale, civilizate, dar' țările orientale și asiatice, țări despotice, rămase în urmă cu civilizația. Poate exista o Ungarie unitară, dar' cu libertatea naționalităților ce o compun. Un stat ma-

ghiar unitar însă, cu încălcarea celorlalte naționalități, nu poate exista.

Așa rămân lucrurile, trimitem studentului nostru fratresc, îndemnându-l să persiste în ideile și sentimentele lui de Român, căci persecuțiile nesfârșite în contra naționalității domesc din Ungaria și Transilvania, dovadă tocmai din contră că stat maghiar unitar nu există, că e un vis cu care se încântă Maghiarii necivilizați și asupritori.

Noi ne vom face datoria să atragem atențiunea lumii asupra prigoanei la care este expusă naționalitatea română din Ungaria și Transilvania.

Bruxelles, 1 Februarie 1899.
Vespasian I. Pella, E. Diogenide, Cornelia V. Pella, A. Dimitriu-Isaceea, Ph. Ciorapciu, I. Adam, C. Dimitriu, Emil Mereuță, Paul Periețanu, Anghel E. Mihalescu, C. Stăncescu, G. C. Demetriu, Stefan Costea, C. Graur, Ionel Kikomban, I. Stăiculescu, A. Z. Mingopol, V. D. Hagi-Pantelly, A. Kieser, N. Al. Nicolescu, C. Petroianu, A. Hronnelly, N. N. Lenguecan, L. Marrojjani, Elena Nicolescu.

Crisa.

Tratatulvle intrrupte. — Răspunsul guvernului. — Reducerea censului.

Ideea de reducereai s'a născut într'un ciaz rău. Guvernul n'are noroc eu ea. Dieta a luat vacanță pe opt zile numai pentru-că tratativele să se poată continua fără intrerupere și să se poată finalisa, ear' două zile din vacanță au trecut fără ca chestia compromisului să fi făcut măcar un singur pas înainte. Bărbații de încredere ai partidelor din opoziție nu se pot intruni în conferență, fiindcă șefii de partide sunt toți bolnavi de influență. E bolnav Szilágyi, Horánszky și Kossuth, ear' Apponyi a plecat la patul tatălui seu, care zace bolnav în Eberhard.

În locul lui Szilágyi a primit de astă-dată Csáky rolul de factor postal și a predat lui Kossuth, în locuința acestuia, ultimul act scris în chestia compromisului, răspunsul guvernului, care nici nu mai știm al cătelea e.

Răspunsul acesta conține următoarele zece puncte:

1. Dieta să nu țină ședințe câteva zile, că tratările dintre guvern și opoziție să se poată face în toată liniștea.
2. Guvernul nu poate renunța la cererea, ca proiectele de legi, numite în răspunsurile anterioare, să se voteze toate guvernului actual, prin urmare și *îndemnărea*.
3. Cu privire la garanțiile cerute, că legile vor fi aplicate pe viitor în mod egal față cu ori-cine, guvernul e aplecat să intre în tratări cu opoziția, luându-se de basă declarațiile ce le face guvernul în conferența de partid. Observă însă, că aceasta nu se poate referi la treut.
4. Legile despre judecătoria curială și modificarea regulamentului se vor vota sub noul guvern. Cea dintâiu nu se va sanționa însă până nu se va vota și a doua.
5. Cu reducerea censului electoral guvernul nu se ocupă, fiindcă partidul guvernamental nu e aplecat să facă concesii în direcția aceasta.
6. Revisia legii de incompatibilitate e luată în program, prin urmare o nouă dispoziție e superflua.
7. Guvernul e aplecat să modifice legile despre liniile ferate vicinale, conform formulei lui Csáky.
8. Reforma legii de pensuni, va fi o problemă aparținătoare guvernului următor.
9. Toate tratamentele indicate le va vota actualul parlament, prin urmare, dieta nu poate fi disolvată, înainte de a le vota.
10. Compromisul se sanționează astfel, că delegații opoziției, guvernul și Szél il subseriu, ear' conferențele partidelor îl ratifică.

Am spus altă-dată, că nici opoziția nu dorește extinderea dreptului electoral, ear' faptele ne dau dreptate. Opo-

ziția a însărcinat pe *Polonyi* să compună un elaborat despre reducerea censului. *Polonyi* și-a împlinit misiunea; a compus elaboratul, 'l-a cetit în conferența opoziției unite, ear' aceasta 'l-a primit în unanimitate. În acest elaborat se zice, că: »oposiția, ce e drept, cere reducerea censului; nu face însă propuneri pozitive nici cu privire la măsura în care ar fi să se lărgească dreptul electoral, nici referitor la chestia reducerii censului«. Va să zică, nu e condiție sine qua non. Din întregul elaborat se vede că opoziția să teme tot așa de intrarea naționalităților în parlament ca și cei din jurul »oalei«.

Pe noi nu ne supără. Dar' ce vor zice *socialiștii*, la cari apelează dl *Polonyi* și soții sei totdeauna când vreau să țină câte o intrunire publică? Vor mai apela la ei și în viitor? Și de vor apela, *socialiștii* le vor mai da mână de ajutor?

„Sindicatul agricole“.

Vorbirea dlui Delavrancea.

(Urmare).

Cari mari proprietari sunt preparați pentru a prețui și experimenta rezultatele științei? Nu vi-se pare, dlor, că legea aceasta este pulbere în ochi? Cu vi-se pare că inducem țeara în eroare, făcând să nască speranțe nerealisabile? Cari vor fi marii proprietari cari să fie seamă de legile economice și naturale cari guvernează producțiunea agricolă? La noi nici nu se bănuiesc unele legi ce ni-se aplică fatal și în contra noastră, tocmai fiindcă nu le cunoaștem. Lege naturală și fatală este indestructibilitatea materiei și a forței care se aplică în primul rând la agricultură, producând efecte colosale! Aș pute zice, că această lege a împărțit lumea în două prin aplicațiunea ei. În Europa agricultura este basată pe oameni și pe vite. În China numai pe oameni. În China agricultura exclude cultura vitelor, și din pasări se mărginește la palmipe, tocmai la acelea pe cari le pot crește pe apele riuilor. Tisserand, directorul ministerului de agricultură din Franca, — am dori și noi să avem asemenea directori de ministere, — explică acest fapt economic din China astfel: »De fapt pentru un animal trebuie două hectare pentru a produce în carne echivalentul pe care 'l-ar da, ca materii nutritive, un hectar de orez, grâu sau legumex. În Europa sunt alte condițiuni economice. Între valoarea-carne și valoarea-pâne, există alt raport ca valoare-ban.

Cine la noi a studiat legea naturală a speciilor, a rassei, și a cliimei? Totul se reduce la o dibuială moștenită, în cea mai mare parte a cultivatorilor noștri.

Cine la noi s'a ocupat de legile economice cari domină producțiunea agricolă? Și aceste legi ni-se aplică, dar' se aplică contra noastră, tocmai fiindcă necunoaștându-le le violăm, dar' nu nepedepsiți. Cei-ce se vor șindica, deși eu nu cred că vor fi, cunosc variabilitatea limitelor produsului brut și a costului de producțiune? Cunosc legea scăderii prețului costului de producere și efectele ei?

Domnilor, sunt 50 de ani și mai bine de când lumea agricolă fu cuprinsă de furia culturale intensive. Era un crez nemărginit: intensivitatea culturalei. Nu se mai gândea nimeni la altceva decât la maximum de cheltuială, la maximum de îngrășare a terenurilor, la maximum de produs brut, crezând că astfel vor ajunge, ori-unde și în ori-ce împrejurări economice, la maximum de produs net. Desastrele necumpătării fu răsplată multora, ear' oamenii de știință ajunseră la concluzia, că intensivitatea culturalei nu este bună pretutindeni. În unele părți maximum de produs-net se obține prin maximum de produs-brut, în altele maximum de produs-net se obține prin-

tr'un produs-brut relativ moderat decât nu mic. Adeca, echivalent în bani, maxim de produs-net se obține în unele regiuni cu un produs de 1000 lei pe unitate de întindere, ear' în altele, pe aceeași unitate, cu un produs de 500 de lei. În genere în țările în care pământul a ajuns la o mare valoare venală, în maximum de produs-brut agriculturii își găsesc remunerarea, în țările în care pământul, capitalul-pământ, este ieftin, cultura intensivă și maximum de produs-brut este o iluzie periculoasă. Noi Români am făcut o tristă experiență. Cer iertare colegilor mei din Moldova, dar' cred că iluzia aceiași speranță în cultura intensă, prin bani mulți, a ruinat pe mulți buni proprietari și agricultori. În Muntenia cultura mai rea, mai primitivă, a scăpat pe mulți de o ruină sigură.

Așa fiind, legea sindicatelor, și mai ales așa cum este alcătuită, ne trebuia nouă? N'avam cultura necesară și po-trivită agriculturii noastre. N'avam educația convenită. Unde sunt școlile noastre agricole, cari se pun în practică rezultatele științei și se ducă mai departe știința? Unde sunt școlile noastre regionale și fermele-model? Nu vreau, dlor, să isbesc în școala de Agricultură dela Herestrău. Știu că s'a zis, că această școală produce candidați de funcțiuni. Așa e. Dar' nu școala e de vină. Ci în genere educația noastră. Marii proprietari când s'au adresat la absolvenții școlii dela Herestrău, au voit să iee vechili de moșie, ear' nu specialiști. Și firește că în asemenea condițiune cei mai mulți din absolvenți n'au văzut în profesiunea lor ceea-ce sperau când 'și-au început-o. Dar' aceiași absolvenți pe domeniile coroanei au produs, au produs bine. De ce? Fiindcă pe domeniile coroanei li-s'a cerut aplicațiunea științei lor, fiindcă au fost considerati ca oameni cu demnitatea lor, fiindcă un spirit de civilizație domină în această administrație. Adevărul e, că dela început pe domeniile coroanei s'a împraștiat un larg și binefăcător spirit de bunătate, de lumină, de educațiune.

Guvernul ar fi trebuit să se gândească la starea noastră generală, la lipsurile noastre, la nevoile noastre, și atunci sunt convinși că n'ar fi venit tocmai cu legea sindicatelor agricole. Dar', fie. S'au gândit însă ceva mai adânc, autorii legii, la legea care stăpânește ori-ce asociațiune omenească? Veți vedea.

Domnilor, asociațiunea este rezultatul luptei intime între frica de-a nu pierde ceea-ce depui și între speranța de un câștig viitor. Să nu perzi ceea-ce ai și să se câștigi peste ceea-ce ai, aci se reduce formula asociațiunii. În lupta aceasta a omului, dacă speranța de câștig învinge temerea de a pierde, asociațiunea se impune. În țările mult înaintate în cultură, creditul e mare și speranța de câștig așa de dezvoltată, încât frica de a pierde abia se resimte. În țările cari n'au ajuns la un însemnat grad de cultură, frica de a pierde risipește speranța de câștig. Apoi, ați uitat că bunicii noștri își îngropau galbenii la rădăcinile arborilor din cele mai întunecoase păduri? Și acum țeranii mai vorbesc de pălpăirea vâpăilor cari ar fi provocate de comorile ascunse. Din așa credit am eșit noi. Suntem la

începutul unei epoci de credit. Temerea de a pierde domină încă poftele câștigului. La noi capitalurile străine fac minuni. Nu sunt contra lor. Ele ne folosesc prin întreprinderi utile și ne învață binefacerile asociațiunilor capitalului.

Apoi, în starea noastră actuală, ce asigurare dă autorul legii față de naturala temere de a pierde? Cetiți articolul final. În cas de dizolvare a sindicatului averea mobilă și imobilă nu se împarte între coasociați, ci se trece altora, cari în timp de 5 ani vor funda alt sindicat, și dacă în 5 ani nu se fundează alt sindicat, întreaga avere se confiscă de stat. Ingenioasă metodă de a încuraja la asociațiuni, la noi unde temerea de a pierde predomină și unde societățile în genere s'au dizolvate. (Aplause. Paritate).

Nu se vor asocia nici marii proprietari. Dar' pentru țeranii ce ați făcut? Legea sindicatelor? Ear' voiți să așteptați speranțe iluzorii? Da, refușati de a face ceva, pentru-că ați proclamat un sistem periculos. »Voim să înodăm firul dela 1888«. Acesta este sistemul d-voastră. Cu așa sistem, ce era să faceți pentru țeran? Da, ați reluat firul dela 1888, ca-și-cum dela 1888 și până la 1895, am dormit cu toții, ca-și-cum n'am gândit nimeni la nimic, ca-și-cum ne-ar fi fost scris ca în 7 ani să nu facem nici un progres. La 1888 țeranii erau revolțati. S'a vorbit de o mână străină. Eu nu cred că mâinile străine pot plana cu succes peste o țeară bine guvernată, peste un popor prosper.

(Va urma).

CONVOCARE.

În sensul §-lui 28 din statute, *Reuniunea română de cântări din Somecuta-mare* va ține la 26 Februarie 1899 st. n., la 4 ore p. m., adunare generală, în localitatea școlii confes. gr-cat. română din loc, la care adunare nr. membri, precum și toți spriginitorii întreprinderilor culturale sânt cu onoare invitați a participa.

Obiectele adunării vor fi:

1. Raportul comitetului Reuniunii.
2. Raportul cassarului Reuniunii.
3. Raportul bibliotecarului Reuniunii.
4. Raportul conducătorului corului.
5. Alegerea noului comitet al Reuniunii.
6. Înscrisura și primirea membrilor noi.
7. Alte obiecte de interes pentru Reuniune.

Rapoartele de sub 1—4 sânt a se face în serios cu toată minuțiositatea și a se subscrie de respectivii factori fungeți.

Somecuta-mare, 1 Februarie 1899.

Nicolau Nilvan, preș. Reun.
Elie Pop, secretar Reun.

Chestiuni școlare.

Concurs cu premii.

Atragem atențiunea învățătorilor noștri la concursul ce a scris redacția *Foii Poporului*, pentru partea sa școlastică, *Școala Română*.

— Primul concurs. —

Escriem concurs cu premii pentru *»Lecțiuni practice de model«* menite a se publica în *Școala Română*.

Termnul de concurs este 25 Februarie st. n. 1899. Lecțiunea poate să tracteze ori-ce fel de obiect didactic din școala primară.

PREMIILE.

Primul premiu: Un volum din *»Istoria Transilvaniei«* de George Barițiu.

Al doilea premiu: *Castelul din Carpați*, roman de Jules Verne, ediție populară.

Al treilea: *»Reuniuni de cumpătare«*, îndreptar de Gavril Aluașiu, învățător în Babța.

Cronica zilei.

Sibiu, 10 Februarie n.

Din cauza sfintei sărbători de mâne, numărul proxin al foii noastre va apăre numai Luni seara.

D-șoara Bărescu — decorată. Distinsa noastră tragediană, care de alaltăseară petrece în Sibiu, pentru a începe astăzi cu *»Sappho«* un nou ciclu de reprezentațiuni, a fost decorată.

Zilele trecute a dat la teatru de curte din Gera (principatul Reuss, Germania) un ciclu de cincisprezece reprezentațiuni. După ultima reprezentațiune s'a dus însuși beșterul principe moștenitor pe scenă și a predat în persoana artistei *»medalia de argint pentru artă și știință«*. Succesul celor cincisprezece reprezentațiuni a fost extraordinar, publicul a făcut artistei ovațiuni entusiaste.

Hymen. Dl. Gregorie Traiailovicu, maior c. și r. în institutul geogr. militar, anunță cumnia sa cu d-șoara *Otilie Michel*, care se va celebra Sâmbătă, în 1 Febr. 1899 st. n., la orele 4½ p. m., în biserică parohială Breitenfeld din Viena.

— Dl. Nicolae G. Bogdan, prof. la liceul din Brașov și d-șoara *Tincuța L. Pop* din Cluj, fidantați.

I-a ședință literară. — În anul acesta, — a Reuniunii sodalilor români s'a ținut aseară, Joi. Am zis în rândul trecut, că ședințele aceste literare din ce în ce tot mai tare atrag membrii Reuniunii la ele, și aseară s'a dovedit că așa e, căci la orele 8 sala ședințelor era tixită de ascultători meseriași, măiestri, sodali și un număr frumos de dame și d-șoare coriste ale Reuniunii. Dl. președinte *V. Tordășianu* deschizând ședința aduce la cunoștință, că membrul fost însărcinat a prelege din breasla meseriei lui (pare-mi-se a pielăritului), din cauze neprevăzute lipsește, deci provoacă pe dl. *Vasile Arsenie*, sodal curelar, a se produce cu ceea-ce s'a preparat pentru astăzi. Dl. *Arsenie* a cetit bine și pe urmă a explicat și mai bine piesa: *»Meșterul plug de aur«*, o istorie adevărată din viața meseriașilor, pentru care a fost remunerat cu aplause. D-șoara *Elena Mohan*, una dintre coristele Reuniunii, a declamat poezia *»Teodor și Măriuța«* de Alexandri. D-șoara *Mohan* a dovedit, că dacă s'ar ocupa mai mult cu de aceste, cu altă ocaziune ar putea declama și mai bine, și în speranța aceea a fost aplaudată. A mai cetit dl. *Ioan Ișan*, foarte bine și corect încă o bucată din viața meseriașilor, după care a urmat din trecut cunoscutul declamator umoristic, dl. *George Mușiu*, culegător-țiograf, care a ținut pe ascultători în adevărată voce bună, declamând anecdota *»Țeranul și vaca«*, de S. Silca. Dl. *Mușiu* ne-a dovedit a doua-ora că e un bun declamator, și sperăm că și altă-dată ne va delecta.

— Cu aceste fiind programul exhaustiv, dl. președinte mulțumește celor prezenți pentru participare și încheie ședința la orele 10 seara. — s.

Sărbătorirea lui Strossmayer. Naționalistul episcop al Croaților bătrânul *Strossmayer* a împlinit în zilele trecute 85 ani. Din prilejul acesta lumea politică și bisericească croată 'i-au făcut mari ovațiuni. Partidul Strossmayer 'l-a felicitat prin o deputațiune, căreia bătrânul conducător 'l-a adresat o valoroasă vorbire de conținut politic.

O nouă trădare de patrie în Franția. Se telegrafează din Paris, că la ordin mai înalt a fost arestat locotenentul în retragere B. în orașul *Chalon sur Marne*. Se zice că s'ar fi descoperit că numitul locotenent a voit să servească la străini documente referitoare la apărarea națională. Aceste documente de altfel nu sânt de vre-o deosebită însemnătate.

Diplomațiune. Voyajeurul *Pázmándy*, noul candidat de deputat al Clujului voeste să se pregătească și să fie puțin costisitoare. Pentru aceea s'a așternut omul nostru pe scris și în o panglică de articol publicat în *M-g* argumentează până la nemurire, că: În Ungaria, după-cum se vede din nesfârșite procese, vinul e falsificat, e spancerei stricacios sănătății. Berea și rachiuul asemenea e și curată otravă în urma falsificării cu fuxin, glicerin, acid carbonic, sodă etc. Și apoi cărmirării nu le măsoară bine, înșeală cu spuma și cu măsurile, — deci în Ungaria nu se mai poate consuma nici un fel de beaură fără risicul de a-ți ruina sănătatea, sau chiar a te otrăvi de moarte. *Pázmándy* crede și sperează, că iubii lui alegători în urma argumentațiilor sale nu vor risca să-și ceară beauri otrăvitoare și astfel el va scăpa de cheltueli..

Cărțile postale ilustrate au devenit azi moderne de rigoare. În toate părțile se găsesc și în toate părțile se trimit. Români noștri încă au început a se folosi de acest modern și plăcut mediu de propagandă. În Sibiu se găsesc mai multe feluri de cărți ilustrate. Unele reprezintă un Seliștean și o Selișteancă de răză frumșeță. În Blaj de asemenea s'au făcut cărți cu vederi din Blaj. — Sportul acesta a luat o extensiune așa de mare, încât s'au format societăți, cari se îngrijească pentru-că membrii lor să primească astfel de cărți din cele mai îndepărtate și interesante colțuri ale lumii. O firmă din Viena, (*Karl Schwidner's Kunst-Anstalt*) produce de vre-o 10 ani acest nou ram de industrie de artă, și a inundat Austria, Ungaria și străinătatea cu mii și milioane de astfel de peisajuri sburătoare. E interesant să frunzărești printr'o astfel de colecție — azi foarte prețuită și prețioasă. — Câte localități de cură, câte cămine în pădure, câte mănăstiri celebre, câte orașele și comune, toate sânt eternizate și pregătite a sbru în lume, mai aproape ori mai departe, după-cum le va ajuta *marca*. — Cine vrea să comandez astfel de cărți se poate adresa la numita firmă, Viena II., *Pillersdorfgasse 4*.

Un munte de sticlă. Această minune a naturii se află în munții Stăncuși, din America-de-Nord, între gradele 110 și 111 de longitudine și 44 și 45 de latitudine nord. Muntele de sticlă are o lungime de 300 metri formând fași foarte regulate, care se ridică vertical ca și coloanele bazaltice ce se văd pe lângă unii din vulcanii stinși. Această grămădire de sticlă vulcanică, cea mai considerabilă ce se cunoaște, trebuie să fi eșit topită din sinul pământului. În toată regiunea, pământul este de aceeași materie, așa că drumul care duce la muntele de sticlă este și el tăiat în sticlă. Acest drum este făcut de colonelul american Norris, care a iscodit un mijloc foarte ingenios pentru a înlesni dilatarea și dilatarea proprietăților dilatorilor ale sticlei vulcanice, a pus de s'au făcut focuri mari din loc în loc; apoi când blocurile vulcanice se mișau

frumos local de școală, care poartă numele de *»Româneanu«*.

Îndată după retragerea din magistratură a fondat prima societate agricolă din orașul Craiova, societate care a adus atâtea foloase agriculturii.

În comuna Șopotu, una din proprietățile sale, a zidit o frumoasă biserică, înzestrând și școala cu instrumentele trebuincioase pentru un curs de țesătorie.

Lovit nu de mult de o nenorocire familială, dl. Sava Șomănescu a părăsit Craiova și împreună cu doi copii ai săi s'a stabilit în București, unde îl vedem figurând ca membru fondator la două societăți de binefacere, *»Materna«* și *»Leagămul«* de sub patronajul M. S. Reginei și secundând *»Liga culturală«* în activitatea sa.

Mai acum câtva timp dl. Sava Șomănescu, în amintirea originii sale, a dăruit orașului Tirgu-Jiu casa sa părintească pentru un spiciu de orfan și de infirmi, care poartă numele *»trafilor Sava și Ioan Șomănescu«*.

Azi singurul ideal al dlui Șomănescu este: muncă spornică pentru propășirea neamului seu.

Drept recompensă a unei activități atât de bogate, dl. Sava Șomănescu este decorat de M. S. Regele cu ordinul *»Steaua României«* în gradul de oficer

sub influența căldurii, le trimitea dușuri reci, cari făceau sticla să se sfarme. În modul acesta poate cineva să ajungă la muntele de sticlă pe un drum tot de sticlă.

Concurs. Este scris concurs, cu term în de 30 zile, pentru postul de paroh în parohia română gr.-or. de cl. III. *Hepria*, tractul Alba-Iuliei. Emolumentele dan un venit anual de 250 fl. v. a. Cererile au să se trimită oficiului protopr. gr.-or. din Alba-Iulia.

Prin launele zeiței norocului Fortuna au devenit fericiți patru oameni, anume: *Andrea Markovici*, servitor de cancelarie în Serejevo, *Max Ehnböck*, perier în Seghedin, *Josef Gréczy*, notar comunal în Böhönye și *Miloș Krajev*, notar cerc. în Beska (Croația). Fiecare din aceștia au câștigat câte un câștig principal de al loteriei ziaristilor. Tragerea ultimă a acesteia va fi irrevocabil Marți, în 21 l. c., la care câștigul principal este de 100,000 coroane și afară de aceea se vor trage 1075 câștiguri, de 10,000 cor. etc. Cumpărarea de timpuriu a losurilor ziaristilor e de recomandat, de oare-ce în zilele din urmă losurile vor fi vândute. Un los costă 1 coroană.

Știri mărunte. În Galiția s'au reîntors deja costotării (barzele), care de altfel reveneau numai prin Aprilie.

— Regina balului *Catinca Panics* din Milanova a fost pușcată pe fereastră când juca mai cu foc.

VIAȚA SOCIALĂ.

Din Valdhid.

Timerea română din Valdhid va da o reprezentațiune teatrală împreunată cu dans, în scop filantropic, Duminică, în 19 Februarie st. n., în școala română din loc.

Programa:

Două declamări și o poezie cântată de corul tinerimei din loc. »Idil la țeară«. Începutul la 7 ore seara. Prețul de intrare: de persoană 50 cr. Suprasolvirile se vor publica pe cale ziaristică.

Din public.*)

Pentru membrii *»Reuniunii române agricole«*.

(Distribuire de sementuri).

Cu scop de a înlesni economilor noștri cultura nutrefurilor măiestrite, subscrisul comitet central a luat hotărîre a distribuî (impărți) în primăvara anului de față între membrii Reuniunii române agricole în mod gratuit sementuri de trifoi, de napi și de lufernă, ear' cu scop de a se răspândi și la noi cânepa italiană, atât de fină și spornică, se va împărți și sementuri de cânepa italiană.

Doritorii de a cultiva plantele de sus se se adreseze către subscrisul comitet până cel mult 10 Martie n. c.

În același timp rugăm cu frățose dragoste pe membrii noștri împărtașiți în anii trecuți cu sementuri, cu pădureți și cu altai să binevoiască a ne face raport cât mai amănunțit despre rezultatele obținute.

Sibiu, 8 Februarie n. 1899.

Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comit. Sibiu.

Demetriu Comșa, președinte.
Victor Tordășianu, secretar.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica această redacțiunea nu e responsabilă. Red.

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Sava Șomănescu.

București, 25 Ianuarie.

»Civilizațiunea« ungrească, a cărei cea mai înaltă expresie este cazul eliminării tipice a studentului *Lucian Bolcaș*, ear' a seos în relief un caracter și o inimă generoasă la noi, în România. Menită de a trece multă vreme ca cea mai evidentă și mai caracteristică probă a modului cum vecinii noștri înțeleg libertatea de a gândi, eliminarea lui Bolcaș din zidurile universităților ungrești a avut la noi efectul, la care de sigur nu se aștepta nici dl. Wlasics, nici corpul profesoral al academiilor de drept din Oradea-mare.

Trăiam, în ceea-ce privește chestia națională, într'o amorțală intristătoare: ponosul ei s'e-l poarte cei cari au provocat-o. Civilizația și toleranța vecinilor noștri încă 'și-au luat sarcina să ne deștepte, ba chiar să ne îmbărbăteze. Asi-gurăm pe dl. Wlasics că a reușit.

Dl. Sava Șomănescu, patriot încercat și cumpătat, om care în chestia națională se conducea de principiul *»tac și face«*, a eșit azi din rezerva de până aci,

grație brutalității sovinișmului ungreșc. E un câștig enorm acesta, într-o cât mecenatele Sava, care s'a oferit din propriu îndemn de a întregi în studiul pe Bolcaș într'o țeară mai civilizată, va ave de sigur în viitor mulți imitatori.

E destul să cetească cineva presa ungrească ca să se convingă, că dacă pe noi hotărîrea ministrului de instrucțiune publică din Budapesta nu ne-a prea uimit, pe domni dela Pesta 'i-a durut și îi doare eșirea în scenă a unui bărbat ca Sava Șomănescu cu fapta-i nobilă și națională. Spre a face pe cetitorii ei să creadă, că Românii bășinași din România nu prea se înferbentă de chestia națională, această presă spune, că dl. Sava Șomănescu e de origine Român transilvănean, că e un negustor bogat și că așa fiind, fapta d-sale de a-i da lui Bolcaș mijloacele necesare pentru studii în străinătate nu merită importanța ce 'i-o dau ziarele românești.

Pentru-că ziarele ungrești se nu-și mai înșele cetitorii, mă însărcinez eu de a face în rândurile de mai jos biografia dlui Sava Șomănescu, drept răsplăt pentru inima-i caldă și aventu-i generos.

Sava Șomănescu s'a născut la 1838 în orașul Tirgu-Jiu din județul Gorj. Studiile gimnasiale 'și-le-a făcut la Craiova și București, unde 'și-a început și studiile de drept, având ca profesori pe luceafării A. Treb. Laurian, Ioan Maio-

rescu, Aron Florian, C. Bozianu, G. Costafuru, V. Boerescu, etc. Licența în drept a luat-o cu un succes remarcabil la universitatea din Paris.

Înainte de a pleca pentru continuarea studiilor în străinătate, Sava Șomănescu a fost timp de 4 ani profesor de cursul secundar.

Întors în țeară la 1868, a intrat în magistratură, funcționând timp de 24 de ani ca procuror și prim-procuror la tribunalul din Craiova, apoi ca procuror de secție la curtea de apel din București și în anii din urmă ca consilier, procuror general și președinte al curții de apel din Craiova.

Retrăgându-se din magistratură pe la anul, 1886 a intrat în viața politică, fiind ales mai de multe-ori senator și deputat. În această din urmă calitate a fost ales și vicepreședinte al camerei.

Astăzi onorabilul domn Sava Șomănescu, dispus a nu mai lua o parte așa activă la viața politică, este hotărât a lucra pe terenul național și cultural. Pe acest din urmă teren deja de mult 'și-a câștigat merite netăgăduite.

Să enumărăm fapte: Ca tutor al minorilor sei nepoți Otețeleșanu, d-sa a organizat administrația bisericii Sf. Ilie din Craiova, clădind o nouă biserică, care și azi e cea mai frumoasă din Craiova. Ca executor testamentar ales de răposatul Româneanu, a construit un

școlă, care poartă numele de *»Româneanu«*.

Îndată după retragerea din magistratură a fondat prima societate agricolă din orașul Craiova, societate care a adus atâtea foloase agriculturii.

În comuna Șopotu, una din proprietățile sale, a zidit o frumoasă biserică, înzestrând și școala cu instrumentele trebuincioase pentru un curs de țesătorie.

Lovit nu de mult de o nenorocire familială, dl. Sava Șomănescu a părăsit Craiova și împreună cu doi copii ai săi s'a stabilit în București, unde îl vedem figurând ca membru fondator la două societăți de binefacere, *»Materna«* și *»Leagămul«* de sub patronajul M. S. Reginei și secundând *»Liga culturală«* în activitatea sa.

Mai acum câtva timp dl. Sava Șomănescu, în amintirea originii sale, a dăruit orașului Tirgu-Jiu casa sa părintească pentru un spiciu de orfan și de infirmi, care poartă numele *»trafilor Sava și Ioan Șomănescu«*.

Azi singurul ideal al dlui Șomănescu este: muncă spornică pentru propășirea neamului seu.

Drept recompensă a unei activități atât de bogate, dl. Sava Șomănescu este decorat de M. S. Regele cu ordinul *»Steaua României«* în gradul de oficer

Canning.

POSTA REDACȚIUNEI.

Lucian. Am primit scrierile — suspect. «Reamintirile» le vom însoți în săptămâna viitoare. La broșură resignăm. N-ar trece. **Până la urmă** sigur tot aici.

Seliștanii. Ne pare bine de scrierile d-tale. Dacă n'am face o discrețiune 'ți-am reproduce-o întreagă. Astfel ne restrângem la următorul pasaj:

«Nici prin cap nu 'mi-a trecut vre-odată să arunc în fața bănuială de anevoie a scrierilor, în înțelesul pe care poartă 'l-ași înțeles st. d-voastră, că poate eu aș bănuia, că s'au păpat din partea aranjierilor vre-odată niște creații, nu! Am fost acela, care totdeauna 'mi-am trimis dinarul, am deei și dreptul de la cere socoteala; am și eu o mângâiere sufletească o-tindu-mă în Tribuna sau Foia Poporului, că am dat și eu mână de ajutor. Câți și câți Selișteni, cari sînt răspândiți în toată țara, nu vor fi și ei vor aștepta ca și mine?»

Am reproduc acestea ca se 'ți arătam, că aprobăm cererea d-tale. Ești îndreptățit să ceri raport despre toate petrecerile pe cari le spumginești, parțiale ori contribuind cu o sumă ori alta. Sîntem îndreptățiți să cerem toți acest lucru, căci toți avem dreptul să știm ce se face ici și colea, — între frații nostri. Unii dintre noi au drepturi speciale la aceasta. Mai ales cei mai deaproape. Poate au suprasolvit, și au drept să li-se chiteze suma. Poate au conlucrat, ca diletanți, cântăreși, ori altele, și nu drept la recunoștință, cel puțin la o mențiune. — Nu 'i vorbă «Dări de seamă» și «Mulțumite publice» mai fac. Primum multe, dar nu la prea publicăm. Pentru-că taxa nu o plătește, ear' din partea rezervată redacțiunii nu ne prea îndurăm totdeauna să jertfim loc acestor liste, cari totuși sînt de un interes pur local. Am publica însă bucuros câte un raport bun, ca să se știe cum a decurs petrecerea, cu caracter a avut, ce momente mai înălțătoare a prezentat. Pe unde se dau producțiuni teatrale, declamațiuni, etc., adese-ori se produc momente de entusiasme, care erupe spontan. Și descrie fiind bine în ziar ele produc într'un cerc și mai larg același sașiațiuni plăcute și înălțătoare.

Pentru astfel de lucruri să cer oameni de condei, și se cere nițică bunăvoință, pe lângă condei. Pentru-că, vezi d-ta, noi nu dispunem de fonduri ca să putem onora astfel de rapoarte; nu putem plăti onorari nici pentru alți articoli mai grei și mai de lipsă. Ei, dacă ar fi în fiecare comună, pe la fiecare petrecere câte un om ca d-ta, atunci credem, că nu te-ai plânge nici d-ta, nici ei. Dar' să sperăm!

D-lui I. P. Dă-le pace, săracii. Vezi că au destul de lucru și cu unii, și cu alții. Liberi și întemnițați, învătărați, advocați, de toți se acată și cu toți se ceartă. Dă-le pace cel puțin d-ta. Închină-'i și compătimizește-'i. Nu că ar fi vrednici de cruză, ci ca să nu contribuim, fie și indirect, cu material, unor guralivi certăreși, certați cu toți și cu toate. — «**Un membru**» al congreseștiunei din Bistrița. Printr'un întemnițat a îngrețânit! În cîndră vom folosi-o.

La
Abonament lunar
pentru
Februarie st. vechiu
învită
Administrația ziarului «TRIBUNA».

Tribuna Literară

Să ne lămurim!

— Critica d-lor dela «Foia Pedagogică» —
(Urmare și fine).

III. «Terminul substantive «ambigene» în loc de neutru, care este mai obicnuit și folosit ca termen tehnic și în alte limbi, folișiv prin drept o sporire a terminologiei gramaticale», zice d-l critic. Pentru genul III. (lat. neutrum) noi avem, **termeștiat**. Este adevărat, că **neutru** este termen mai obicnuit, mai ales, fiindcă se întrebunțează și în limbile clasice. În terminologia gramatică română **neutru** s'a adoptat atunci, când s'au introdus în gramatica română și **ablative**, **supine**, **participii viitor** (d. e. **ținendă**, fem. **ținendă**). Este întrebare însă dacă termenul acesta (neutru) este potrivit la noi. Filologul Al. Filipide în importanta sa lucrare: **Istoria limbii române**, pag. 114 zice: «Pentru noi toate lucrurile, ori-cât de nesimpți-toare ar fi, sînt numai decât ori masculine, ori feminine... **Neutrelle au devenit masculine la diverși etageni, după-cum se zice**». Dacă însă neutrelle noastre la singular sînt masculine, ear' la plural feminine, lat. **neutrum** (= nici unul din doi) nu mai corespund, și nici de preferit terminii mai noi: **ambigen** (de amîndouă genurile), **eterogen** (heterogrec. = unul din doi, amîndoi, felurit), ba chiar și **amesteclat**.

Terminul **ambigen** 'l-a adoptat între alții și valorosul autor didactic, I. Manliu, a cărui carte didactică ajunsă

deja în ediția 61, a fost aprobată de ministerul cultelor și al instrucțiunii publice din România, ca cel mai bun manual de gramatică română pentru școlile primare dintre toate, câte au fost prezentate la concursul din 1894. Și e de notat, că manualul înainte de aprobare a fost examinat printr'o comisie instituită pentru cenzurarea cărților didactice — și aceasta, deși 'i-a impus autorului unele modificări, dar n'a excepționat termenul cel atât de urgisit. De altmintrelea pentru elev este tot atîta, ori vom zice **neutru**, ori **ambigen**, fiind amîndouă vorbele neologisme. Din cele expuse este evident, că criticul «**Foii Pedagogice**» n'a avut temeiul a 'mi face imputare pentru «afurisitul» de **ambigen**.

În replică, în dreptul, că nu înțeleg eu elevii școlii populare trecînd în o școală secundară, și aflînd prin gramaticile lat., grec., germ. termenul **neutru**, vor crede, că e. altceva decât **ambigenul** cunoscut de ei, redacția numitei reviste se pronunță în contra termenului **ambigen**. Aflînd de prisos a mai reflecta la o astfel de argumentare, observ numai atîta, că pentru mine Manliu și indeosebi comisia amintită, compusă din cei mai competenți bărbați, totdeauna vor însemna ceva mai mult, decât redacțiunea «**Foii Pedagogice**».

IV. «Regula despre scrierea lui *ă* (ă) nu este în deplină potrivire cu exemplele», îmi zice d-l critic. Nici această observare nu este întemeiată. Regulele mele sînt formulate astfel: «1. Sunetul *ă* peste tot se scrie cu *ă*, ear' cu *ē* numai atunci, dacă știm că vine dintr'un *e* (măr, plur. mere). 2. Spre a ști, dacă ael *ă* vine dela *a* sau dela *e*, la subst. și adiective în pers. cîntămur pluralul, ear' la verbe în pers. II. sing. pluralul 'l-a fi adus în rătăcire pe d-l critic înprejurare, că între exemple se află câteva substantive, cari pe *a* dela sing. la plur. îl schimbă în *ă*, ear' regula de sub b) se referă numai la acele subst. și adiecte, cari în singular au *ă*, și a căror vocală originală o vom afla la plur. În acest caz li sînt dator cu unele deslușiri. Spre a ne convinge, dacă într'un subst. care la sing. are *ă*, acest sunet provine din *a* sau din *e*, căutăm pluralul.

D. e. *për*, plur. *peri*; *părau* plural *păraie*. Dacă însă substantivul la plural ne prezentă *ă*, nu avem lipsă să căutăm singularul, de oare-ce ori vom afla vocala originală, ori că avem un *ă* staționar, acest sunet tot cu *ă* îl vom scrie. D. e. *scări*, sing. *scară*; *păduri*, sing. *pădure*; *păreți*, sing. *părete*. Astfel am înțeles eu lucrul și nu vîd nici o nepotrivire între exemple și între reguli.

În replică redacția declară, că nu a fost adusă în rătăcire prin ceea-ce presupuneam eu. Astfel deslușirile mele au fost cu totul de prisos. Criticul «**Foii Pedagogice**» nu a arătat ce «nepotrivire» a descoperit, ear' eu în răspunsul meu am declarat, că nu vîd nici o nepotrivire între exemple și între reguli. Cu toate acestea redacția argumentează astfel: «Dacă autorul ne presupune pe noi duși în rătăcire, e de admis, că în expunere este ceva, ce pentru școlari nu e deplin clar. Logică admirabilă!

Dar' redacția nici în replică nu arată «nepotrivirea» descoperită, ci observă numai, că exemplele trebuiau puse în 2 columne și că puteam să aduc 2 șururi de exemple: unul prin care se arît pe *ă*, și provenind din *a* și *e* și altul pentru *ă* staționar. S'e admit, că era mai bine dacă așezam exemplele precum do-rește redacția. Dar' aceasta încă tot nu va să zică «nepotrivire». Evident, că observarea criticului, sau mai bine zis a redacției nici în acest punct n'a fost întemeiată.

În fine mai adaug, că în notița critică trebuia arătat, dacă în manual peste tot s'a ținut cont de principiile metodice și dacă expunerea este corectă și apoi, dacă cartea e de recomandat sau nu.

Din toate cele expuse ese la ivală, că domni dela «Foia Pedagogică» sînt preocupați...

Regret foarte, că observările d-lui critic nu le pot lua în considerare din cauza, că nu le aflu destul de întemeiate, nici chiar în urma replicii date de redacție.

Dacă ne însemnata mea lucrare nu conține alte neînsemnate, decât cele descrise rite (?) de domni dela «Foia Pedagogică», atunci pot fi foarte mulțumit cu ea

Ioan Petran.

INFORMAȚIUNI.

Ioan Popasu. A apărut în Caransebeș, editura tipografiei diecesane o interesantă broșură, cu titlul:

«**Biografia primului episcop al reinființării eoc. române a Caransebeșului Ioane Popasu.**»

E scrisă cu căldură și pricepere, și ne dă, pe scurt, o frumoasă iconă de despre primul și apostolicul episcop al Caransebeșului.

Broșura e scrisă în stil popular și costă 10 cr.

100 de ani pe scenă! La Teatrul Național din București se va înfișa în curînd pe scenă: **100 de ani**, revistă istorică națională a secolului XIX, în zece ilustrațiuni — mare spectacol — tablouri vii, evoluțiuni, danțuri și cântece — prosă și versuri din literatura diverselor epoce, aranjată de d-l I. L. Carsegiala.

Eată programul ilustrațiilor:

1. **Somnul Robiei.** — Geniul Bosnei. — Două captivitate desnădăduite. — Lanțuri seculare. — Ah, de am pute...! — O rază de speranță. — Geniul lui... — Semnalul deșteptării.

2. **Jugul și Bicul.** — Iobăgie și Miserie. — Români și Venetici. — Cuțitul la os. — Ultima înghesușare. — «Cine trece Oltul mare?» — Domnul Tudor. — «Răscăla-te, inima mea!» — «Să cadă trînia!» — Arnăuți și Panduri. — «Hai, vecine, biruște!»

3. «**Școala Tîmpirei.**» — Baba oarba. — Dascălul Negru. — Nuiaua și Falanga. — «Deșteaptă-te Române!» — Un trimis. — George Lazar. — Un vis, o înton. — Școala națională Sf. Sava. — Prima lecție. — «Sîntem Români!» se fim Români!» — Cîntarea Dimineții.

4. **Antâii pași ai Taliei Române.** — O reprezentație națională de gală dinaintea unei săli de protipendată; I. «Franțoziteile», comedie într'un act, în versuri de C. Facca. — Între acte taraful lui Barbu Lăutarul.

5. **I. 1848.** Exilul plata patriotismului. — Doi tineri exilați: N. Bălcescu și V. Alexandri. — Lira și peana. — «Cîntarea României.» — «Adio Moldovei.»

6. **II. 1859.** La Milcov. — În sfîșit! — Un ideal îndeplinit. — Frate și frate! — Unirea. — «Hai să dăm mîna cu mîna!»

7. **10 Maiu 1866.** — Desevîrșirea marelui dorințe. — Alesul neamului. — Glasul lui vorbește Românilor. — Ura-re Poporului. — Sentinela României.

8. **In vremea războiului independentei.** — La Turnu-Măgurele, scenă patriotică de V. Alexandri.

9. **Înturnarea vitejilor.** — Steagul și mai frumos. — Dorobanțul. — Cătră mama rănișilor. — Tučiu și Fanfare. — O sîrbare sfîntă. — În inima munților. — Ca în vremea basmelor. — Faură-ria regală. — Faurii veseli la lucru. — Din gura unui tun. — Lucrul e gata! — Coroana de oțel. — Lume din toată lumea. — Sborul deasupra Dunărei. — Expres Orient. — Mare chindie accelerată.

10. **Apoteoza:**

1900 *Nihil Sine Deo.*

Bibliografie.

«LIGA ROMÂNĂ» DESPRE «LUPTELE ROMANILOR.»

Liga Română scrie următoarele despre broșura noastră «**Luptele Romanilor**»:

«Tribuna din Sibiu a avut buna idee de a scoate în bi. broșură «**Luptele Romanilor**», o serie de articole publicate în numerele sale de toamnă de d-l **Doctor Romanus**.

Alte cărți, apărute până acum în chestia națională privesc mai mult actualitatea, pe când lucrarea d-lui **Romanus** îmbrățișează într'un brier bre-cutul acestor lupte, combinându-'l cu actualitatea.

Sub raportul acesta, ea vine oarecum să completească tot ce s'a scris în chestia națională de vre-o 7—8 ani încoace. În aceasta residă nota cea mai bună și mai înaltă a cărții.

Deosebit autorul, pentru a o face pe cât se poate mai accesibilă a avut grije de a o feri de ori-ce balast plictisitor și a-'i da o limbă aleasă. Așa, că expunerea întregă nu e numai succintă, fidelă și clară, dar' ea devine și atractivă.

Aceste calități noue vor face de sigur ea lucrarea d-lui Romanus să fie pretuită pretutindenea. Mai ales în România, unde trecutul chestiei trass silvane e foarte puțin cunoscut. De aceea o și recomandăm cu toată convingerea și căldura, ca pe unica carte cu garul de a introduce pe cetitor mai comod în deplină cunoaștere a chestiei noastre naționale.

tipărite frumo pe hîrtie fină, această prețioasă broșură se trimite francat pentru 25 cr. A se adresa la librăria «**Tipografia**» societate pe acțiuni în Sibiu

«**Libertatea**». D-l T. V. Păcățian a îmbogățit de nou literatura română cu o carte de mare valoare. Celebra serie de a lui **John Stuart Mill**, despre «**Libertate**», publicată în coloanele foi noastre, a apărut acum și în broșură separată. Ne place a crede, că cei-ce au cetit în miei fragmente această admirabilă creațiune a unei minți adânc cugetătoare, se vor grăbi să 'și procure cartea, pentru a pute ceti de nou ori-când mărețele idei ale lui **Stuart Mill**, acum în întregul lor. Exteriorul cărții e foarte plăcut; tiparul frumos și curat, ceea-ce face onoare «**Tipografiei**», societate pe acțiuni în Sibiu. Cartea, — compusă din 248 + XVI. pagine 8° — se vinde cu 1 fl. v. a. exemplarul (pentru România 3 lei) și se poate comanda dela «**Librăria** Tipografie», societate pe acțiuni în Sibiu, — strada Poplăcei 15.

«**Trilby**», serialul român de **George du Maurier**, tradus de curînd în românește de «**Afin dela Tuscia**» se află de vînzare și la librăria noastră. E un volum de 336 pagini, tipărit frumos pe hîrtie fină, și se poate adjustat; foarte potrivit cadou de ocașie. Costă numai un florin (2 coroane).

Sosiți în Sibiu.

În 10 Februarie n. 1899.

Hotel «Impăratul Romanilor»: Abraham din Sighișoara, Dobay din Veseșegyhaza, proprietari; Széplaky, viceprocursor reg. din Alba-Iulia; Schuller, practicanț din Mediaș; Thullner, din Dobârca, Löw din Marnersch, preot; d-na Zakosky, privatieră din Mediaș; Popper,

«Lipovana», institut de credit și economii în Lipova.

Convocare.

Domni acționari ai institutului de credit și economii «Lipovana», societate pe acții sînt invitat la

a V-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 23 Februarie n. a. c., la 10 ore a. m., în localul institutului opidul Lipova:

Obiecte de pertractare:

1. Raportul direcțiunii de al cincilea an de gestiune.
2. Raportul comiteții pe supraveghere.
3. Darea absolutului direcțiunii și comiteții de supraveghere (§. 26 din statute).
4. Deciderea asupra întrebunțării profitului curat și fixarea dividendelor pro 1898 (§§. 26 și 46 din statute).
5. Pertractarea eventualelor propuneri (§. 26 lit. g. din statute).
6. Alegerea președintelui institutului pe un period de 6 ani (§§. 19 și 26 lit. c. din statute și
7. Alegerea a doi membri în direcțiune.

Domni acționari cari voesc a participa la adunarea generală în conformitate cu §. 16 din statute să avisează, a depune la cassa institutului acțiunile înainte de deschiderea adunării generale.

Lipova, Februarie 1898

Alex. Mocsonyi m. p.,
președinte.

55 1—1

Activ. Contul bilanțului. Pasiv.

Cassa în numerer	3060 42	Capital de acții	50000 —
Escompt	26598 04	Fond de rezervă	10028 76
Credite personale	21699 70	Fond de pensuni	500 01
Împrumuturi ipotecare	11053 50	Depuneri spre fructificare	187502 81
Credite cambiale cu acoperire hipot.	14799 60	Reescompt	63683 70
Lombard	3651 50	Dividende neridicate	80 —
Efecte publice	1129 —	Diverse conturi creditoare	407 16
Conturi curente	438 —	Interese transitoare	2022 85
Realități	662 12	Profit curat	9528 98
Mobilier amortisat	470 —		
	50 —		
Diverse conturi debitoare	820 34		
	457 50		
	828754 22		828754 22

Esite. Profit și pierderi. Întrate.

Interese:		Interese:	
de dep. spre fructificare	10.115.17	de escompt	27.871.94
de reescompt	5.120.82	de credite personale	2.527.13
de cont-curent	67.05	de împrumuturi ipotecare	1.254.22
	15903 04	de credite camb. cu acop. ipotecare	1.319.84
Spese:		de lombard	859.38
salarii	3.059.94	de efecte	15 —
chirie, imprimate, registre, diverse	1.196.72	Provisiuni	32847 51
marce de presentă	457.50		698 16
	4714 16		
Contribuțiune:			
directă	2.933.03		
10%, dare după interesele la depuneri	1.011.51		
Amortisare din mobilier	50 —		
Profit curat	9528 98		
	38540 67		38540 67

Lipova, 31 Decembrie 1898.

Voicu Hamsea m. p.,
director executiv.

Sever Bocu m. p.,
prim-comptabil.

Direcțiune:

I. Cimponeriu m. p. Dr. G. Popescu m. p. D. Papp m. p. V. Dehelean m. p. A. Ciugudean m. p. Confrunțându-se cu cărțile principale și auxiliare le-am aflat exacte.

Comitetul de supraveghere:

Teodor Ceantea m. p.,
președinte,

Terențiu Petroviciu m. p. Teodor Cosma m. p. Dionisie Popoviciu m. p. Ștefan Bordoșlu m. p.

Mătăsa damast 75 cr.

(SEIDEN-DAMASTE)

pană la 14 fl. 65 cr. metru și mătasă brocate — din fabricile mele proprii —

precum și mătasă Henneberg, neagră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru — lucie, vîrgată, carré, mustată, Damaste etc. (cau 240 diferite calități și 2000 diferite culori și desemnuri etc.)

Pentru haine și blouse din fabrică. Privăților li-se trimite franco și liber de vamă, în casă. **Mustre se trimit cu posta primă.**

(In Elveția porto postal e duplu). **Fabricile de mătasă ale lui G. Henneberg în Zürich,** (liferant de curte c. și r.)

Anunț de exarëndare.

Bunul comasat din **Cenade** (Szász-Csanád, comitatul Albei-inferioare), aparținător „Fundățiunii Al. St. Șuluțiu” administrată de Veneratul consistor metropolitan din Blaj, se va da în arëndă pe calea licitațiunii publice pe 6 ani succesivi dela 24 Aprilie 1899 începînd până la 24 Aprilie 1905.

Susnumitul bun din Cenade constă din:

- 500 jugere catastrale arător,
- 235 „ „ fînaț,
- 86 „ „ pășune,
- 3 1/2 „ „ vie,
- curte nobilitară cu edificiu de locuit și grădină,
- toate superedificatiunile necesare în tablă pe hotar,
- fund instruct corăspunzător, constatator din boi, vaci, viței, porci, oi și recunoscute economice.

Licitățiunea publică se va ține în Blaj, la 23 Februarie 1899 st. n., la 10 ore a. m., în cancelaria advocatului din curtea metropolitană.

Prețul de exclamare va fi 2500 fl., sub care preț de arëndă bunul nu

se va exarëndă, ear’ după valoare fundului instruct se va plăti anual 5%.

Condițiunile de exarëndare se pot vedea în cancelaria advocatului archidiecean.

Cei-ce doresc a lua parte la licitațiune sînt obligați a depune un vadiu de 250 fl. în bani gata ori hătrii de valoare, notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la acel termin se vor lua numai atunci în considerare, dacă se vor face pe lângă aclederea vadiului amintit și pe lângă declarațiunea, că oferentul cunoaște condițiunile de exarëndare.

Blaj, la 5 Februarie 1899.

[52] 2—8 **Dr. Iuliu Maniu,**
advocat archidiecean.

O locuință mai mare,

în strada Poplăcei (Querzgasse) nrul 33, cu grădină, e de închiriat. Amănunte acolo. [48] 3 3

500 florini

plătesc celui-ce va mai căpăta vre-odată durere de dinți ori fi va mirosi gura după-ce va folosi apa de dinți a lui Bartilla, o sticlă cu 35 cr. (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). Erezii A. Bartilla (E. Winkler), Viena, 19/1 Sommergasse 1. — Să se ceară pretutindea ap iat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțări de falsă ficare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se poate căpăta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco; 16 sticle cu 4 fl. 50 cr. franco. În Sibiu: la C. Müller, apotecar la „Vultur”, în Făgăraș: la Ravay Nagy E. [15] 3—5

Subscrisa îmi permit a mă recomanda cu executarea ireproșabilă a frisurei de mirese, bal și serate, cu aranjatul de frisure rococo și istorice, precum și cu sulemenitul feței. [18] 8—10

Cu distincă stimă

Leopoldine Nikesch n. Spreder,
friseră de Viena,
Sibiu, Piața Hermann nr. 8.
(Promenada-Bretter).

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fer pentru clopote Antoniu Novotny

în Timișoara-Fabrică, [8] 3—24

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurintă în ori-ce parte, îndată-çe clopotele sînt bătute de o lăture prin ceea-ce sînt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomand

+ clopote patentate găurite +

de mine inventate și mai de multe-ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.

Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut, — ca și spre turnarea de toace de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află todeauna gata în magazin.

La expozițiunea millenară în Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare millenară.

Preț-curenturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Preparatele de malată ale lui Johann Hoff, pentru debili și morboși.

Beutura de malată ptr. sănătate a lui **Johann Hoff.**

În cas de debilitate generală, neregularități de funcționare a organelor inferioare a trupului, dureri de piept și stomac, precum și pentru raconvalescența cel mai bun și cel mai gustos mijloc de întărire.

Prețul unei butelii 75 cr., 5 butelii franco costă 3 fl. 75 cr.

De zece ani sau poate mai de mult cumpăr dela d-voastră bere de malată pentru sănătate și alte preparate de malată. Ele sînt unicul mijloc, care au redat sănătea soției mele. Mă rog pentru o nouă trimiter.

Böger, Viena, Hofmühlgasse.

Extractul de malată concentrat al lui **Johann Hoff.**

La dureri de plumăni, catar de cap, precum și tuse învechită e de recomandat cu deosebire pentru copii; foarte plăcut de gust.

Pretul unei butelii 1 fl., 5 butelii franco 5 fl.

Preparatele d-voastre de malată sînt în adevăr mijloace bune și puternice. Vă rog deci trimiteți-mi earăși 5 butelii mari de extract de malată concentrat, 1 funt de ciocolată de malată și 1/2 pachet de bomboane malată pentru piept.

G. Fischer, major, Oradea-mare.

Ciocolata de malată ptr. sănēt. a lui **Johann Hoff.**

Foarte acomodată la debilitate, anemie, nervositate, înscemie, lipsă de apetit. E foarte gustoasă și nutritoare și se poate întrebuinta cu efect deosebit la copii mai d-bili.

Prețul unui pachet 1 fl.

Ciocolata d-voastră de malată e cea mai minunată din câte cunosc. Eu am întrebuintat această beutura plăc-urată todeauna cu bun efect la morb de stomac respective disordine de miltă pentru piept.

Dr. Nicoles, medic în Triebel.

Bomboanele de piept malata-extract ale lui **Johann Hoff.**

Neîntrec mijloc pentru tuse, răcire, catar, cu deosebire la catar bronchial. Bomboanele de malata-extract veritabile pot fi întrebuintate în număr cât de mare fără teamă de a-ți scria mistuirea.

În șatule la 10 cr. și pachete la 30 cr.

Delăturarea repede a tusei mele celei vehemente prin extractul de malată al bomboanelor d-voastre de piept a fost minunată.

v. Zedlitz-Neukirch, Waldenburg. Bomboanele d-voastre sînt foarte bune pentru tusa și suferințele de astma a soției mele.

Busch, preot, Weischütz.

Deposit în Sibiu la apotecile: I. C. Molnár, Fr. K. Jickeli; la prăvăliile I. B. Misselbacher, Fr. Jahu Söhne, G. W. Grohmann.

Deposit general pentru Ungaria:

Apoteca **Iosif Török**, Budapesta, Király-utca 12.

[1924] 14—20

Prospecte cu preț-curent gratuit și franco.

Cu capac dublu numai fl. 5.25.

Tuturor oamenilor de specialitate și tuturor acelor care doresc să aibă un orologiu bun, le aduc la cunoștință, că eu am preluat specia la vânzare a nou inventatelor

oroloage remontoir de goldin iubilare

cu mașinărie de precisiune-reformă, îmbunătățită.

Aceste oroloage din goldin curat cu două capace și de o construcție pompoasă și elegantă sînt atât de bine reușite, încât nu pot fi deosebite nici chiar de specialiști. Invenșii oroloageilor este atât de minunată cîcoteat, încât întotdeauna rămâne neschimbat, ear’ pentru regulata funcționare se da o garanță de 3 ani. [84] 2—6

Prețul unui orologiu împreună cu un lanț elegant de goldin este

numai fl. 5.25.

La fiecare orologiu se alătură gratuit oapțușeala de piele. Comandele sînt a se adresa la depoul principal

ALFRED FISCHER,

Viena, I., Adlergasse nr. 10.

Expedițiă cu rambursă. — Dacă nu convine banii se restituie.

PIVNITA MÖNCHHOF

renumită de mulți ani

OFERE

din cauza edificării unor noue pivnițe depositul seu de vinuri pentru afară.

Vin de coline, 1898, litra a 18 cr.

Vin bun de masă, 1896, litra a 24 cr.,

precum și cele mai fine vinuri de desert: Risling, Pinotgrico, Smoinong, Som, Leányka, Bikavér roșu și Oporto.

Vănzătorilor li-se fac prețuri redușe.

[87] 3—4

Cu stimă:

Ludovic Fronius.

Important pentru toți!

Prin scutirea legală de dare a benzinelui pentru lucrări industriale, precum și pentru economie este renumitul nostru

motor original „Otto“

pentru benzin

cea mai ieftină putere motorică.

Langen & Wolf,

fabrică de motor,

Viena, X., Laxenburgerstrasse 53.

Locomobilul benzin „Otto“

este cea mai bună și cea mai ieftină putere motorică, pentru ori-care economi.

Fără mașinist, fără schinței, fără nici un pericol de foc. Informațiuni, prospecte etc. gratis. [938] 40—52

Nu s'a mai pomenit!

100.000

se poate căștiga la tragerea principală a losurilor ziaristilor, care va fi irevocabil **Marți, la 21 Februarie a. c.**

coroane în număr

cu o coroașă.

Căștigul principal 100.000 cor., 10.000 cor. etc. etc.

Prețul unui los 1 coroașă.

Losuri se capăta: la toate băncile, casșele de schimb, traficele de tutun și la administrațiă acestui ziar.